יאיר עילם 18.10.26
כל הזכויות שמורות

יעקב

פרק 1

כל חייו ישב יעקב מול מספרים.

הוא לא אהב אותם במיוחד, אבל הם אהבו אותו.

מספרים, בניגוד לבני אדם, לא נעלבים. הם אינם שואלים למה לא התקשרת. הם לא זוכרים מי אמר מה בארוחת ראש השנה של שנת 1987, ואינם מאשימים אותך שבחרת תמיד בצד של אמא.

אם מחברים שני מספרים נכון, הם נשארים מחוברים.

יעקב אהב את זה.

שלושים ושש שנים עבד במחלקת הנהלת החשבונות בעירייה. הוא התחיל כפקיד זוטר, נעשה פקיד בכיר, אחר כך אחראי, אחר כך אחראי על האחראים, ולבסוף קיבל חדר משלו עם חלון קטן שדרכו אפשר היה לראות שלושה ברושים ואת המזגן של מחלקת הארנונה.

בתיק האישי שלו היו מכתבי הערכה.

"עובד מסור".

"אמין".

"בעל אחריות יוצאת דופן".

אשתו, נעמי, נהגה לומר שההישג הגדול ביותר של יעקב היה שלאחר כמעט ארבעים שנה בעירייה עדיין לא ידע למי צריך לפנות כדי לקבל הנחה בארנונה.

כשהגיע לגיל שישים החליט שהגיע הזמן לחיות.

"אנחנו נוסעים," אמר ערב אחד.

"לאן"?

"לא יודע. בגלל זה נוסעים".

נעמי הסתכלה עליו.

במשך ארבעים שנות נישואים יעקב תכנן הכול. אפילו יציאה למסעדה דרשה אצלו חקירה מוקדמת של החניה, התפריט, מזג האוויר והאם השירותים נמצאים במפלס הכניסה.

ועכשיו האיש אמר: לא יודע.

נעמי חשבה שאולי סוף סוף בעלה משתנה בכיוון הנכון.

הם תכננו טיול של חודש. יוון, איטליה, אולי ספרד.

נעמי קנתה נעלי ספורט להליכה. יעקב קנה חגורת כסף שניתן ללכת איתה מוסתרת מתחת למכנסיים והסתובב איתה בבית כדי "להתרגל."

הם הזמינו מלונות. הדפיסו כרטיסים והכינו את הדרכונים.

ואז, שבוע לפני הנסיעה, התקשר ראש אגף הכספים בעירייה.

"יעקב," אמר, "יש בעיה".

יעקב שאל איזו בעיה.

"בעיה בחשבונות".

"של מי"?

"שלנו".

למחרת הגיעו שני חוקרי משטרה לעירייה. כעבור יומיים הגיעו גם לביתו של יעקב.

וכך, במקום לעמוד עם מזוודה בשדה התעופה, ישב יעקב בסלון במטולה מול שני שוטרים ששאלו אותו לאן נעלמו כמה מאות אלפי שקלים.

יעקב הסתכל עליהם, אחר כך על נעמי.

ואמר: "איזה שקלים"?

פרק 2

בהתחלה נעמי כעסה. לא מפני שהאמינה שהוא גנב, אלא מפני שלא ידעה אם להאמין שהוא לא גנב. יש הבדל גדול בין שני הדברים חשבה.

בלילה הראשון אחרי שהחוקרים הלכו היא ישבה במטבח והביטה בו.

"אני רוצה לדעת".

"מה"?

"לאן הלך הכסף".

"איזה כסף"?

"אל תתחיל איתי".

יעקב הביט בה כאדם שמנסה להבין באיזו סרט הוא חי ומדוע לא קיבל קודם לכן את התסריט.

נעמי התחילה לחשוב. אם הוא גנב כסף, אז עבור מה?

הם לא חיו בפאר. לא הייתה להם דירה סודית בתל אביב. לא היו מכוניות ספורט. יעקב נהג עד לפני כמה שנים בסובארו ישנה שהדלת הימנית שלה נפתחה רק מבחוץ.

ואז עלתה במוחה האפשרות המתבקשת: "אולי יש לך מישהי".

יעקב חייך.

"מה מצחיק"?

"מי"?

"זה מה שאני שואלת".

"מי מה"?

"אולי מאהבת מהצד".

יעקב פרץ בצחוק. זה העליב אותה עוד יותר.

"אתה חושב שזה מצחיק"?

"לא".

"אז למה אתה צוחק"?

"כי אני לא יודע מי היא".

נעמי אמרה שאם יתברר שהחביא כספים, היא מתגרשת ממנו.

היא אמרה שאם יתברר שיש לו דירה נוספת, היא לוקחת חצי. ואם יש מאהבת - שהמאהבת תיקח את החצי השני וגם אותו.

כעבור ימים אחדים זומן יעקב שוב לחקירה. הפעם שאלו אותו על טבלה מסוימת. הוא הביט בה במשך זמן רב.

"אתה הכנת אותה?" שאל החוקר.

"יכול להיות".

"זו החתימה שלך"?

"נראית כך".

"מה זה אומר"?

"שהיא נראית כמו החתימה שלי".

"לאן הועבר הכסף"?

יעקב חשב ואמר: "הבוסים".

"איזה בוסים"?

"הם יודעים".

"מי"?

יעקב משך בכתפיו. אחרי כמה דקות אמר: "אולי האחים שלי לקחו".

נעמי, שישבה מחוץ לחדר, שמעה. בערב הוא אמר שהשד יודע. למחרת אמר שאולי לא היה כסף בכלל.

יומיים אחר כך שאל אותה מתי הם טסים. אז הבינה נעמי שהמאהבת, אם הייתה, היא הבעיה הקטנה ביותר שלהם.

פרק 3

הרופא הראשון אמר: יעקב בלחץ.

הרופא השני אמר: דיכאון.

השלישי ביקש שיעקב יצייר שעון.

יעקב צייר עיגול. כתב את המספר 12 למטה. את 6 למעלה. את 3 במקום שבו אמור להיות 9. ואת 9 מחוץ לעיגול.

הרופא שאל: "מה השעה"?

יעקב הסתכל בציור: "מאוחר".

אחר כך ביקש ממנו לזכור שלוש מילים: עץ, כיסא, חתול.

אחרי חמש דקות שאל אותו הרופא מה היו המילים.

יעקב אמר: "מנהל מחלקה, מלפפון ורכבת".

נעמי צחקה. היא לא התכוונה לצחוק, אבל לפעמים הגוף עושה דברים לפני שהנשמה מספיקה לעצור אותו.

הרופא לא צחק. הם הלכו לבדיקות, סריקות. עוד רופא ועוד אחד.

בסופו של דבר נאמרה המילה: דמנציה.

נעמי שנאה אותה מיד. היא הייתה קצרה מדי בשביל מה שהכילה:

שמונה אותיות בלבד, ובתוכן חיים שלמים לפני פרוק.

כאשר המשטרה המשיכה בחקירה, התברר שגם שם הכול מסובך יותר מכפי שנראה בתחילה. חלק מהחתימות היו של יעקב. חלק מהפעולות בוצעו בסיסמה שלו. אבל היו גם הרשאות של מנהלים נוספים, הוראות בעל פה, מערכות ישנות, חשבונות כפולים ורישומים שאיש כבר לא ידע להסביר.

ככל שיעקב שכח יותר, כך כולם זכרו פחות. ראש אגף אחד טען שאינו מכיר את העברת הכספים. מנהל אחר כבר פרש לגמלאות. אחד אמר שהכול אושר מלמעלה. כששאלו מאיפה זה "מלמעלה", הצביע על התקרה.

לבסוף לא נמצאה ראיה שיעקב לקח כסף לעצמו. לא נמצאה דירה, לא נמצא חשבון סודי, ובעיקר לא נמצאה מאהבת.

נעמי חשבה שזה כמעט מעליב. אחרי ארבעים שנות נישואים, אפילו פרשת המעילה הגדולה של בעלה לא הצליחה להפיק ממנו רומן.

התיק נגדו דעך, אבל המחלה רק התקדמה. והיו ימים שבהם נעמי הייתה חושבת שאולי היה קל יותר אילו היה גנב. גנב אפשר לשנוא. לחולה - צריך לעזור להתרחץ.

פרק 4

ליעקב היה אח בשם גדי. גדי חי בקליפורניה כבר שלושים ושתיים שנה, ולכן ידע בדיוק כיצד צריך להתנהל בישראל. הוא גם ידע כיצד צריך לטפל באמא שלהם, כיצד צריך לטפל ביעקב, כיצד נעמי צריכה לדבר אליו, ומה הרופאים בישראל לא מבינים. את כל זה ידע ממרחק של כ־12 אלף קילומטר.

יום אחד התקשר ליעקב: "יעקב'לה"!

"גדי"?

"מי עוד"?

יעקב חשב: "אולי אורי".

"אין לנו אח אורי".

"טוב".

גדי סיפר שהוא מארגן לאמא מסיבת יום הולדת באילת. "יהיה מדהים. כל המשפחה מוזמנת".

"יפה".

"אתם באים, כן"?

"בטח".

"ידעתי".

"אני גם אביא את הילדים".

"איזה ילדים"?

"הילדים".

גדי שמח ואז יעקב הציע להסיע את האחיינים: "באוטו שלי".

לגדי זה נשמע נפלא. הוא לא ידע שיעקב לא נהג כבר כמה שנים. הוא גם לא ידע שליעקב ולנעמי אין מכונית כבר למעלה משנה. והוא לא ידע שיעקב מתקשה לעתים למצוא את חדר השירותים בבית שבו הוא חי עשרים ושמונה שנה. אבל הוא ידע שאחיו "נשמע מצוין בטלפון."

זו הייתה אחת התופעות של המחלה. בטלפון יכול אדם עם דמנציה להישמע בריא לגמרי במשך שלוש דקות.

אפשר לשאול אותו: "אתה בא"?

והוא יענה: "בטח".

"איך אתה"?: "מצוין".

"אתה זוכר את משה"?: "בוודאי".

אפילו אם הוא אינו יודע מי מתקשר, לאן הוא בא, מי זה משה, או באיזו שנה הם חיים. המחלה הייתה מנומסת. היא למדה לומר לאנשים את מה שהם רוצים לשמוע.

בסיום השיחה התקשר גדי לנעמי: "רציתי להגיד לך כמה יעקב מקסים. הוא הבטיח לקחת את האחיינים לאילת".

שתיקה.

"נעמי"?

"באיזה רכב"?

"שלו".

"אין לו רכב".

גדי השתתק.

"והוא לא נוהג".

עוד שתיקה.

"והוא חולה".

"את מגזימה, אני דיברתי אתו והוא נשמע מצוין, בריא לגמרי".

משהו בנעמי נשבר: "אם אתה רוצה מסיבת יום הולדת, תעשה אותה לידנו. במטולה. אנחנו לא נוסעים לאילת".

"אבל אמא" - "לא".

"יעקב אמר" - "יעקב חולה".

גדי נעלב. בעיניו זו הייתה התנהגות תוקפנית. בעיני נעמי זו הייתה הפעם הראשונה באותו יום שבה אמרה אמת פשוטה.

פרק 5

ליעקב היו גם שתי אחיות.

הראשונה, רחל, הייתה אישה רוחנית.

בכל יום שישי שלחה ברכה בוואטסאפ לכמאה ועשרים אנשים.

"שבת של אור".

"שבוע של אהבה".

"תפתחו את הלב ליקום".

"אני על גג העולם - בואו תצטרפו אליי".

ברשימה היה גם אדם בשם אלי שנפטר שנתיים קודם.

כשהעירו לה, אמרה: "מי יודע. אולי הוא מקבל את זה למעלה".

נעמי חשבה שאלי, אם הוא אכן למעלה, כנראה מחפש את כפתור ה"השתק."

יעקב היה ברשימה. בכל יום שישי קיבל לבבות, פרחים, שמשות, יונים לבנות.

רק שיחת טלפון לא קיבל.

פעם שאל את נעמי: "למה רחל לא מתקשרת"?

"אני לא יודעת".

"היא כועסת"?

"לא".

"מתה"?

"לא".

"אז למה"?

לנעמי לא הייתה תשובה.

רחל הייתה על גג העולם ומשם, ככל הנראה, קשה לראות אנשים שנמצאים בקומת הקרקע.

האחות השנייה, דפנה, חיה עם גבר הצעיר ממנה בשבע עשרה שנה.

היא הסבירה שאין לה כוחות לבקר את אחיה: "את לא מבינה כמה אנרגיה הזוגיות הזאת דורשת".

נעמי אמרה: "גם דמנציה דורשת קצת".

דפנה נאנחה: "אני לא יכולה לקחת עליי עוד בעיות".

מאותו רגע הבינה נעמי שלמחלה יש שם נוסף: בעיה.

אם מישהו חולה - הוא בעייתי.

אם הוא זקוק לך - הוא מעמיס.

אם הוא מפחד - הוא מנקז אנרגיה.

ואם את מטפלת בו, עלייך להקפיד שלא להפריע לאחרים במסעם הרוחני.

בערב ישב יעקב על הספה: "יש לי אחיות"?

"כן".

"כמה"?

"שתיים".

"הן יודעות איפה אני"?

נעמי הסתכלה עליו: "כן".

הוא הנהן. זו הייתה אולי התשובה העצובה ביותר כי הוא לא שאל אם הן אוהבות אותו, רק אם הן יודעות איפה הוא.

פרק 6

אמא של יעקב הייתה בת מאה ותשע. היא חיה בדיור מוגן והייתה צלולה במידה בלתי נסבלת. היה לה מטפל זר בשם מריו, צעיר, יפה תואר ובעל שרירים שנעמי חשדה שהחזיק את כל מוסד הדיור המוגן זקוף כמעט לבדו.

אמו של יעקב אהבה את מריו: "ידיים של מלאך," אמרה.

יעקב היה מתקשר אליה רק כשנעמי הזכירה לו: "יעקב, תתקשר לאמא".

"אמא מתה".

"לא".

"בת כמה היא"?

"מאה ותשע".

"זה לא הגיוני".

"גם אני חושבת".

בשיחות הייתה אמו קוראת לו: "קוקי"!

יעקב היה מיד נמס ונעשה ילד.

"כן, אמא".

"אתה יודע איזה נפלאות האחיות שלך"?

"מה"?

"רחל באה".

"מתי"?

"לפני שבועיים".

"ודפנה התקשרה".

"מתי היא תתקשר אליי"?

שתיקה.

"אליך"?

"כן".

"לא יודעת".

"אמא, למה הן לא מתקשרות אליי"?

"אוי קוקי, למה אתה תמיד מתחיל".

"מתחיל מה"?

"אתה עושה בעיות".

"איזה בעיות"?

"אני עייפה".

ואז היא הייתה מנתקת.

אחרי אחת השיחות ישב יעקב הרבה זמן והחזיק את הטלפון.

"אני עשיתי משהו"?

נעמי התיישבה לידו.

"לא".

"אז למה היא כועסת"?

"היא לא כועסת".

"אז למה היא ניתקה"?

נעמי רצתה לומר מפני שמשפחות לפעמים בונות סיפור, וכל אדם מקבל בו תפקיד.

אחד הוא המצליח.

אחת היא הרוחנית.

אחת היא המסכנה.

אחד הוא עושה הצרות.

והצרה עם תפקידים משפחתיים היא, שהם מאריכים ימים יותר מהאנשים שממלאים אותם.

גם כשהזיכרון נעלם.

גם כשהגוף מתכווץ.

גם כשהמוח מתפורר.

אתה עדיין הילד שעשה בעיות.

אבל נעמי לא אמרה את כל זה. היא רק לקחה את הטלפון מידיו: "לא עשית שום דבר".

יעקב הסתכל עליה.

"את בטוחה"?

"כן".

"מי את"?

ולראשונה נעמי לא ידעה מה כואב יותר.

פרק 7

אחרי כמה חודשים קרה משהו חדש. יעקב התחיל לטעות בגודל של דברים. בהתחלה נעמי לא הבינה. הוא עמד במטבח והצביע על נמלה.

"תיזהרי".

"ממה"?

"מהחיה".

"זו נמלה".

"את עיוורת"?

מבחינתו הייתה הנמלה גדולה ככלב. פעם אחרת נכנס לסלון, הביט בארון הספרים הגדול ואמר: "מי הציב את הצעצוע הזה כאן"?

אוטובוסים נראו לו כמכוניות צעצוע. כוס קפה הייתה דלי. מדרגה קטנה הייתה צוק וכאשר הגיעו למדרכה והוא ראה שקע קטן באספלט, נעצר בבהלה.

"אני לא עובר".

"יעקב, זה סדק".

"זו תהום".

"אני מחזיקה אותך".

"את תיפלי".

נעמי אחזה בידו. הוא רעד. היא הבינה שאין טעם לומר לו מה קיים באמת. התהום הייתה אמיתית משום שהוא ראה אותה.

אז היא אמרה: "יש גשר".

"איפה"?

"כאן".

והניחה מגבת מקופלת מעל הסדק. יעקב עבר בזהירות.

מאותו יום החלה נעמי לבנות גשרים. מעל שטיח, מעל פס כהה ברצפה, מעל צל. מעל כל מקום שבו העולם נפער.

גם אנשים שינו גודל:

זקנים נראו לו כילדים.

ילדים נראו לו כזקנים.

יום אחד ראה תינוק בעגלה ושאל: "למה האיש הזקן הזה שוכב"?

ואז הביט בנעמי זמן רב: "את יפה".

"תודה".

"כמו הבת שלי".

נעמי חייכה: "איזו"?

"הקטנה".

"היא בת ארבעים".

"לא".

יעקב התקרב אליה: "את בת חמש".

פתאום הבינה. בעיניו היא הפכה לילדה.

האישה שחיה איתו ארבעים שנה, הפכה לילדה בת חמש. ומאותו יום החל לקרוא לה לפעמים בשם של בתם.

ובלילות, כאשר התעורר מפוחד, היה לוחש: "אל תלכי, ילדה".

ונעמי הייתה נשארת.

פרק 8

גם יעקב עצמו התחיל להתכווץ. לא באמת, אבל בעולמו כן. המיטה הזוגית נראתה לו קטנה כמו מיטת ילדות.

הבית במטולה הפך לבית הוריו. המסדרון היה המסדרון הישן. חדר העבודה היה חדר הילדים ודלת הכניסה הובילה, לדעתו, לבית הספר היסודי שבו למד.

בבוקר אחד נעמי מצאה אותו לבוש, עם תיק בד על הגב.

"לאן"?

"אני בורח".

"ממי"?

"מהמורה".

"איזו מורה"?

"פולה".

נעמי הכירה את השם. המורה פולה לימדה אותו בכיתה ג'

היא מתה כבר לפחות חמישים שנה.

"מה היא עשתה"?

"שמה אותי בפינה".

"על מה"?

"לא יודע".

"אז למה אתה בורח"?

"כי היום שוב". הוא ניסה לפתוח את הדלת.

נעמי עמדה מולו: "יש גן ליד בית הספר"?

יעקב נעצר: "כן".

"יפה שם"?

"מאוד".

"מה יש בגן"?

"נדנדות".

"מי משחק"?

"הילדים שברחו".

היא התיישבה לידו: "אז היום בית הספר סגור".

"באמת"?

"כן".

"ופולה"?

"חולה".

יעקב חייך: "מצוין".

כעבור כמה דקות שכח את פולה. אבל נעמי לא שכחה. היא התחילה לחשוב שבעלה לא הולך קדימה אל הזקנה, הוא הולך אחורה.

שנה אחרי שנה, התפקידים מתקלפים: פקיד, מנהל, בעל, אב, אח, וחוזר לנער וילד. עד שיום אחד אולי יישאר רק תינוק שמפחד מרעש ומחפש יד.

בערב הסתכלה עליו ישן. הוא היה איש גדול פיזית. כתפיים רחבות. ידיים של אדם שסחב במשך שנים שקיות מהסופר אף שהתלונן על הגב.

אבל פתאום נראה לה קטן. קטן מאוד. וכך נולד אצלה השם שלא אמרה לאיש: הבעל הקטן.

פרק 9

הגריאטר היה איש שראה הרבה ובכל זאת היה מודאג: "ההתקדמות מהירה".

"אני רואה," אמרה נעמי.

"והתופעות התפיסתיות חריגות".

"גם את זה אני רואה".

"את ישנה"?

נעמי צחקה: "זו שאלה רפואית"?

"כן".

"אז התשובה היא: לא".

הוא הסתכל עליה: "יש לך עזרה"?

"יש לי שלוש קבוצות וואטסאפ".

"אני מתכוון למשפחה".

"גם אני".

הרופא שתק: "את צריכה לחשוב קדימה".

"לאן"?

"מסגרת".

נעמי הבינה מיד: "אין מצב".

"הוא זקוק להשגחה".

"אני משגיחה".

"עשרים וארבע שעות"?

"כן".

"וזה בדיוק העניין".

בדרך הביתה כעסה על המכוניות, על הרמזורים. על זוג צעיר שישב בבית קפה וצחק. בעיקר כעסה על הרופא משום שאמר בקול את מה שהיא כבר ידעה.

בלילה יעקב קם בארבע. הוא חיפש את אביו, אחר כך האשים את נעמי שהחביאה אותו. אחר כך צעק שהיא גנבת. אחר כך בכה וביקש סליחה. בשש בבוקר נרדם.

בשש ועשר דקות צלצל הטלפון.

רחל שלחה ברכת יום חדש: "אל תשכחו לבחור בשמחה".

נעמי הביטה בהודעה ואז התחילה לצחוק. צחוק עמוק, לא נשלט. היא צחקה עד שירדו לה דמעות.

יעקב התעורר: "למה את בוכה"?

"אני שמחה".

"למה"?

"כי בחרתי".

הוא חשב רגע: "בחירה טובה"?

"מצוינת".

יעקב חזר לישון. נעמי מחקה את ההודעה.

פרק 10

שבוע לפני המסיבה באילת הגיע גדי מקליפורניה.

הוא פרסם תמונה מנתב"ג. .BACK HOME

אחר כך תמונה מחוף הים. אחר כך ממסעדה. אחר כך עם אימם.

"109 YEARS YOUNG!"

למטולה הוא לא הגיע. הוא גם לא התקשר ליעקב. נעמי גילתה שהוא בארץ מהפייסבוק.

כששאלה אותו מדוע אינו בא לראות את אחיו, הוא אמר: "נוצרה אווירה לא נעימה".

"נוצרה"?

"את יצרת".

"אני"?

"את מרחיקה אותו מהמשפחה".

נעמי לא ענתה.

גדי המשיך: "אני דיברתי אתו. הוא בסדר גמור".

"מתי"?

"לפני חודשיים".

"הוא כבר לא יודע איפה חדר השינה".

"כשאני מדבר אתו הוא יודע מי אני".

לפעמים, חשבה נעמי, אנשים מעדיפים שלוש דקות בטלפון על פני שלושה חודשים של מציאות.

גדי גם פיתח תיאוריה. לדעתו יעקב לא באמת חולה. אולי קצת מבולבל. אבל נעמי העצימה את זה יתכן מאוד שהיא אפילו גרמה לכך.

"יש דברים פסיכוסומטיים," הסביר.

נעמי שאלה אם גם בדיקת ה MRI- פסיכוסומטית.

גדי התעלם. לדעתו הכול קשור לפרשת הכספים.

"ואני אומר לך עוד משהו".

"מה"?

"אולי באמת הייתה לו אישה".

נעמי נאנחה: "גדי".

"מה"?

"הלוואי".

"מה"?

"הלוואי שהייתה לו מאהבת".

"את צינית".

"לא. אם הייתה לו, הייתי נותנת לה את הכתובת ומבקשת שתיקח משמרת".

גדי ניתק בכעס. בערב סיפרה ליעקב שאחיו בארץ.

"מי"?

"גדי".

יעקב אורו פניו: "הוא יבוא"?

נעמי שתקה שנייה אחת יותר מדי. יעקב הבין.

אנשים עם דמנציה שוכחים שמות. לפעמים הם שוכחים ילדים. אבל הם אינם שוכחים תמיד את התחושה שמישהו לא בא.

פרק 11

הכעס הגיע אחר כך. בהתחלה היה כמו ברק, קצר, פתאומי.

יעקב צעק מפני שאמו לא באה.

מפני שאחיו לא בא. מפני שהאחיות לא התקשרו.

מפני שהבית אינו הבית. מפני שנעמי אינה אשתו ומפני שנעמי כן אשתו.

יום אחד האשים אותה שהיא כולאת אותו. יום אחר התחנן שלא תעזוב.

פעם השליך צלחת, פעם דחף כיסא. פעם הרים יד ונעצר באמצע, כאילו גם המחלה נבהלה מעצמה.

נעמי עמדה מולו. הם הביטו זה בזו, יעקב הוריד את היד.

"אני מכיר אותך"?

"כן".

"אני אוהב אותך"?

היא בלעה: "כן".

"טוב".

כעבור חמש דקות ביקש קפה.

בלילה נעמי נעלה את דלת חדר השינה. לא מפני שפחדה ממנו, כך אמרה לעצמה, רק כדי שהוא לא יצא. בבוקר פתחה אותה לפני שהתעורר.

אבל משהו בתוכה כבר ידע: אהבה אינה תמיד מספיקה כדי להשאיר אדם בבית. זו הייתה מחשבה איומה, מפני שכל חייה לימדו אותה את ההפך.

אם אוהבים - נשארים.

אם אוהבים - מטפלים.

אם אוהבים - מקריבים.

איש לא סיפר לה שיש רגע שבו ההקרבה עלולה להרוג גם את המקריב. היא הסתכלה במראה, הפנים שלה נעשו זקנות. לא בהדרגה, כאילו מישהו החליף אותן בלילה.

בתה אמרה: "אמא, את לא יכולה להמשיך".

נעמי ענתה: "אני חייבת".

"למה"?

"כי הוא בעלי".

"ואת"?

"מה אני"?

"גם את מישהי".

המשפט הזה נשאר איתה. גם את מישהי, כאילו שכחה.

פרק 12

נעמי בדקה מקומות. היא שנאה את כולם. באחד היה ריח של חומר חיטוי, בשני טלוויזיה גדולה מדי. בשלישי דייר ישב ליד הדלת וקרא לכל אישה שנכנסה "אמא."

במקום הרביעי היה גן, לא גדול. אבל היו בו ורדים, אדומים, לבנים וצהובים.

מנהל המחלקה אמר: "אנחנו משתדלים שהדיירים יהיו הרבה בחוץ".

נעמי שנאה גם אותו, מפני שהיה נחמד. קל יותר לשנוא מקום אם האנשים בו אכזריים, קשה יותר אם הם מבינים בדיוק מדוע את בוכה. ביום שהביאה את יעקב, אמרה לו שהם הולכים למלון.

"יש בריכה"?

"לא".

"אז מלון גרוע".

"יש גן".

"ילדים"?

"אולי".

הוא נכנס. בחדר הייתה מיטה. יעקב הסתכל עליה.

"זו המיטה שלי"?

"כן".

"קטנה".

נעמי הסתכלה על מיטת היחיד הגדולה.

בעיניו, כמובן, הייתה מיטת ילד.

"אני צריך ללכת לבית ספר"?

"לא".

"בטוח"?

"בטוח".

הוא התיישב. נעמי סידרה את החולצות בארון. הניחה ליד המיטה תמונה שלהם מהחתונה.

יעקב הרים אותה: "מי אלה"?

נעמי עצרה.

"אנשים שהכירו פעם".

"נראים שמחים".

"הם היו".

"איפה הם"?

נעמי לקחה ממנו את התמונה.

"עדיין פה".

כשיצאה מהמחלקה שמעה אותו קורא לה. היא כמעט חזרה.

האחות עצרה אותה בעדינות: "אנחנו אתו".

נעמי יצאה. במכונית ישבה ארבעים דקות. זו הייתה הפעם הראשונה מזה חודשים שאיש לא שאל אותה שאלה והשקט היה נורא.

פרק 13

נעמי הגיעה בכל יום. אמרו לה שאין צורך.

לפעמים יעקב הכיר אותה. לפעמים קרא לה אמא. פעם שאל אם היא המורה פולה.

"לא".

"טוב".

"למה טוב"?

"אני שונא אותה".

בימים היפים ישבו בגן. יעקב אהב את הוורדים.

שם, משום מה, הפרעות הגודל שלו נעשו כמעט יפות.

הוא הצביע על ורד קטן. "תראי איזה עץ".

ועל עץ גדול אמר: "איזה פרח קטן".

נעמי הפסיקה לתקן.

"יפה"?

"מאוד".

פעם ישב לידם דייר אחר בשם שמואל.

שמואל שאל את יעקב: "זו אשתך"?

יעקב הביט בנעמי: "לא".

נעמי כבר הייתה רגילה.

ואז הוסיף: "היא שומרת עליי".

שמואל הנהן: "יותר טוב מאישה".

נעמי צחקה, גם יעקב.

באותו יום, כשהלכה, הוא תפס את ידה: "את באה מחר"?

"כן".

"את מבטיחה"?

"כן".

"גם אם לא אכיר אותך"?

נעמי קפאה. לא היה ברור אם זו שאלה של יעקב או רגע נדיר שבו המחלה פתחה חלון קטן והוא הביט דרכו החוצה.

"גם אם לא תכיר".

הוא הנהן: "אני אכיר".

למחרת לא הכיר. אבל כשישבה לידו, הניח את הראש על כתפה.

לפעמים הגוף זוכר במקום שהמוח שכח.

פרק 14

הזמן חלף. בשלב מסוים נעמי הפסיקה להסביר למשפחה.

מי שרצה לדעת - ידע.

מי שלא רצה - שום הסבר לא היה מספיק.

רחל המשיכה לשלוח ברכות. דפנה התקשרה בחגים. גדי שב לקליפורניה ואמר לכולם שהמצב "מורכב."

האמא בת המאה ותשע מתה לבסוף בגיל מאה ועשר.

בלוויה אמרה רחל: "אמא איחדה את כולנו".

נעמי הסתכלה סביבה. יעקב לא היה שם. היא כמעט צחקה. במקום זה חזרה למחלקה.

יעקב ישב בגן. "אמא מתה," אמרה.

הוא הסתכל בה: "של מי"?

"שלך".

"עצוב"?

"כן".

הוא חשב: "אני מכיר אותה"?

נעמי התיישבה לידו: "פעם".

הוא לקח את ידה: "טוב שאת פה".

וזה הספיק. אחרי מותה של האם הפסיקה המשפחה כמעט לחלוטין להעמיד פנים, והדבר, למרבה הפלא, הקל על נעמי.

אין דבר מתיש יותר מציפייה. כשהיא מתה, נשארת המציאות.

נעמי התחילה להגיע חמישה ימים בשבוע במקום שבעה. אחר כך ארבעה.

בפעם הראשונה שנסעה לים בלעדיו הרגישה שהיא בוגדת. בפעם השנייה הרגישה אשמה.

בפעם השלישית ראתה שחף והבינה שהיא עדיין חיה.

היא התחילה להבין שטיפול באדם אהוב אינו דורש ממך למות לפניו.

אולי להפך, אולי כדי להמשיך להחזיק את ידו צריך להשאיר חלק מהיד לעצמך.

פרק 15

בחודשים האחרונים יעקב כמעט לא דיבר. הוא ישב בכיסא בגינה, גופו הצטמק.

העולם, שבעיניו היה פעם מלא עצמים בגודל הלא נכון, נעשה שקט.

נעמי הייתה יושבת לידו. יום אחד פרח ורד אדום ליד הכיסא.

יעקב הרים את ידו לאט: "גדול," לחש.

נעמי חייכה, הוורד היה קטן.

"ענק," אמרה.

הוא הביט בה. לרגע נדמה היה לה שהוא מכיר אותה.

"את"...

היא חיכתה.

"את הילדה".

"כן".

"הילדה שלי".

"כן".

"לא ללכת לבית ספר".

נעמי צחקה ובכתה בו בזמן.

"לא הולכים".

"גן"?

"גן".

הוא עצם את עיניו. ידו נשארה בתוך ידה, כך ישבו זמן רב.

כמה ימים אחר כך מת יעקב בשנתו.

בלי אח, בלי אחיות. בלי חשבונות, בלי משטרה.

בלי מאהבת שמעולם לא הייתה.

נעמי הייתה לידו.

אחרי מותו ביקשה לקחת ורד אחד מהגן. המטפלת קטפה לה פרח אדום. נעמי שמרה אותו עד שהתייבש.

שנים חלפו, גם נעמי הזדקנה. הבנות ביקשו שתעבור לידן.

היא סירבה: "עוד לא".

כשהייתה מבוגרת מאוד התחילה להגיע מדי פעם לאותו גן. המחלקה כבר שופצה. אנשים התחלפו. איש לא זכר את יעקב.

אבל הוורדים נשארו. באחד הימים ישבה על הספסל ועצמה עיניים ובדמיונה ראתה אותו.

לא פקיד עירייה, לא חשוד, לא חולה, לא ילד מפוחד.

אלא יעקב של פעם, עומד רחוק בשביל ומחזיק שתי מזוודות.

"נו?" קרא אליה.

"מה"?

"נוסעים"?

"לאן"?

הוא חייך.

"לא יודע. בגלל זה נוסעים".

נעמי קמה בדמיונה והלכה אליו. מסביבם צמחו שושנים גבוהות כמו עצים. העצים היו קטנים כמו פרחים.

המדרכות לא היו תהומות. לא היה בית ספר. לא הייתה המורה פולה ולא הייתה משפחה שצריך לחכות שתגיע.

רק גן. יעקב הושיט לה יד, הפעם היא לא הייתה המטפלת והוא לא היה המטופל. הם היו שוב בעל ואישה.

שני אנשים שהחיים שינו להם את הגדלים. פעם הוא היה הגדול והיא נשענה עליו, אחר כך הוא נעשה קטן והיא נשאה אותו.

ועכשיו, בגן השושנים, הם היו סוף סוף באותו הגודל והלכו יחד.

בלי לדעת לאן.

וזו הייתה, אולי, הנסיעה שביקשו לצאת אליה כל השנים.

8 3
5 1
9
2 4
יאיר עזגן
2026

: